22/09/2019

Όταν η νίκη στο Ρίμινι έκανε σεβαστή την Ελλάδα στους Συμμάχους

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Μετά την κατάληψη της Ρώμης, τον Ιούνιο του 1944, από τους Συμμάχους, οι Γερμανοί υποχώρησαν και καλύφθηκαν πίσω από την Γοτθική Γραμμή, που εκτεινόταν σε μια νοητή ευθεία από το Τυρρηνικό Πέλαγος έως την Αδριατική, στο ύψος της Πίζας και του Ρίμινι. Έκοβαν έτσι την Ιταλία στη μέση με μια εξοπλισμένη και καλά προστατευμένη οχυρωματική γραμμή, την οποία οι Σύμμαχοι δεν μπορούσαν να ξεπεράσουν.

Το πιο αδύνατο σημείο της ήταν το παραλιακό μέτωπο της Αδριατικής, σε πεδινό κυρίως έδαφος, το οποίο προστατευόταν από την πόλη του Ρίμινι και τον ποταμό Ρουβίκωνα. Ακριβώς εκεί αποφάσισε ο επικεφαλής της 8ης συμμαχικής στρατιάς της Ιταλίας στρατηγός Αλεξάντερ ότι έπρεπε να στρέψει την επιθετική δράση, η οποία ξεκίνησε στις 15 Αυγούστου έπειτα από ισχυρή προπαρασκευή πυροβολικού. Για δέκα ημέρες μάχονταν οι συμμαχικές δυνάμεις, κυρίως Καναδοί και Νεοζηλανδοί και, αν και κατόρθωσαν μικρά εδαφικά κέρδη, δεν είχαν πετύχει τον κύριο αντικειμενικό στόχο, τη διάσπαση της Γοτθικής Γραμμής και την καταδίωξη

των Γερμανών βορειότερα.

Τότε επιλέχθηκε να ριχτεί στη μάχη η 3η Ελληνική Ορεινή Ταξιαρχία, οι ελληνικές στρατιωτικές δυνάμεις που κατέφθασαν από τη Μέση Ανατολή, όπου είχαν συμβάλει στο μέτρο που τους αναλογούσε στη συμμαχική νίκη του Ελ Αλαμέιν. Στις 9 Σεπτεμβρίου 1944 οι Έλληνες πολεμιστές έλαβαν διαταγή να αντικαταστήσουν τους Καναδούς και να επιτεθούν στο Ρίμινι. Το καλύτερα οχυρωμένο σημείο ήταν το χωριό Μοναλντίνι, το οποίο υπεράσπιζαν οι σκληροτράχηλοι Γερμανοί καταδρομείς και αλεξιπτωτιστές του Κέσελρινγκ με την ενίσχυση αρμάτων μάχης Πάντσερ. Ο διοικητής της Ταξιαρχίας Θρασύβουλος Τσακαλώτος, θείος του σημερινού υπουργού, ανέθεσε το έργο της επίθεσης στον άξονα Μοναλντίνι-Μοντιτσέλι στον διοικητή του 1ου Τάγματος της Ταξιαρχίας Ταγματάρχη τότε Ιωάννη Καραβία.

Οι δυνάμεις του θα κάλυπταν την κίνηση των άλλων δύο ταγμάτων, τα οποία θα κινούντο εναντίον της πόλης. Πράγματι οι μαχητές του 1ου Τάγματος, με την υποστήριξη συμμαχικών αρμάτων μάχης, επέφεραν βαριά χτυπήματα επί των Γερμανών, αναγκάζοντας τους να στρέψουν προς τα εκεί την αμυντική τους δραστηριότητα, προκειμένου να αντιμετωπίσουν την δυναμική διείσδυση των Ελλήνων. Στις μάχες που ακολούθησαν αντήχησε η πολεμική κραυγή «ΑΕΡΑ!!!» και πάλι στα αυτιά των δυνάμεων του Άξονα, σε ιταλικό αυτή τη φορά έδαφος, προκαλώντας σε όσους Ιταλούς στρατιώτες πολεμούσαν στο πλευρό των Γερμανών οδυνηρές ενθυμήσεις από την ήττα τους στην Πίνδο και την Αλβανία.

Τελικά στις 14 Σεπτεμβρίου οι Έλληνες κατόρθωσαν να ανατρέψουν τις υπέρτερες αντίπαλες δυνάμεις και να φέρουν στη συμμαχική παράταξη την πρώτη νίκη στη μάχη του Ρίμινι. Αυτό έδωσε ώθηση στους Συμμάχους να συνεχίσουν την προσπάθειά τους, αξιοποιώντας την Ελληνική Ταξιαρχία ως τον κυριότερο μοχλό πίεσης προς τους Γερμανούς. Οι επιτυχίες συνεχίστηκαν.

Στις 16 Σεπτεμβρίου το 1ο Τάγμα με αιφνιδιαστική επίθεση κατέλαβε το στρατιωτικό αεροδρόμιο, αναγκάζοντας τους υπερήφανους και εμπειροπόλεμους Γερμανούς αλεξιπτωτιστές να υποχωρήσουν κακήν κακώς, γεγονός που προξένησε την κατάπληξη του συμμαχικού στρατηγείου. Με την κατάληψη του αεροδρομίου άνοιγε ο δρόμος για την εκπόρθηση και της πόλης του Ρίμινι. Για την αποφασιστική συμμετοχή του στην κατάληψη του αεροδρομίου ο Ιωάννης Καραβίας προτάθηκε για παρασημοφόρηση με το δεύτερο τη τάξει πολεμικό παράσημο.

Στην τελική επίθεση το 2ο και το 3ο Τάγμα της Ταξιαρχίας μετά από σκληρό αγώνα κατόρθωσαν να εισέλθουν στην πόλη και να την εκκαθαρίσουν από τους

θύλακες αντίστασης των Γερμανών. Έτσι στις 21 Σεπτεμβρίου του 1944 το Ρίμινι παραδόθηκε στους Έλληνες από τον Ιταλό Δήμαρχο. Ήταν η πρώτη σημαντική νίκη των Συμμάχων στον ένα μήνα που πολεμούσαν εναντίον της γοτθικής γραμμής. Την ίδια ημέρα το 1ο Τάγμα υπό τον Καραβία είχε ολοκληρώσει τις κυκλωτικές κινήσεις και είχε υψώσει την ελληνική σημαία στη γέφυρα του Τιβερίου δυτικά της πόλης, την οποία κατόρθωσε να καταλάβει άθικτη. Στις μέρες που ακολούθησαν οι Γερμανοί αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν πίσω από τον ποταμό Ρουβίκωνα και να οργανώσουν νέα γραμμή άμυνας.

Η νίκη ήταν αποτέλεσμα κυρίως της ελληνικής ψυχής, που ζητούσε εκδίκηση για την ιταμή ιταλική εισβολή του 1940. Ταυτόχρονα ήταν η απόδειξη ότι η ήττα από τους χιτλερικούς Γερμανούς το 1941 δεν ήταν αναπόφευκτη, αλλά προήλθε μόνο κατόπιν ολέθριων χειρισμών και όχι αγωνιστικής αδυναμίας των Ελλήνων. Η μάχη στα οχυρά αλλά και η αντίσταση που ακολούθησε είναι τα ατράνταχτα τεκμήρια της μαχητικότητας του ελληνικού στρατού την εποχή εκείνη, εναντίον αντιπάλων που διέθεταν συντριπτική υπεροπλία σε μέσα και άνδρες. Δυστυχώς με τη συνθηκολόγηση του στρατού της Ηπείρου από τον Τσολάκογλου και την άτακτη φυγή των Άγγλων, του Βασιλιά και της Κυβέρνησης, οι Έλληνες μαχητές γεύτηκαν άδοξα τη γεύση της προδοτικής ήττας.

Η κυριότερη όμως απόδειξη της δύναμης της ελληνικής ψυχής ήταν η απόλυτη εκμηδένιση των γερμανικών δυνάμεων λίγες ημέρες αργότερα στο μέτωπο του Ποταμού Ρουβίκωνα. Ενώ δεν είχαν ακόμη ανασυνταχθεί οι δυνάμεις της, η Ταξιαρχία έλαβε διαταγή επίθεσης εναντίον των Γερμανών, προκειμένου να καλυφθεί η απομάκρυνση από το μέτωπο μιας νεοζηλανδικής δύναμης, που είχε αποδεκατιστεί μπροστά στην γοτθική γραμμή. Όπως γράφει ο ίδιος ο Θρασύβουλος Τσακαλώτος στο βιβλίο του, ένας μόνο αξιωματικός ήταν ικανός να αναλάβει τέτοιο έργο. Να συγκεντρώσει, δηλαδή, αξιόμαχη δύναμη μετά από σκληρές μάχες δεκαπέντε ημερών αλλά και μετά από την αναπόφευκτη αποδυνάμωση των ταγμάτων λόγω σημαντικών απωλειών. Ήταν αυτός που νίκησε τη Μεραρχία Τζούλια στην Πίνδο, ο Ιωάννης Καραβίας.

Σ’ αυτόν, λοιπόν, ανατέθηκε προσωπικά το έργο της συγκρότησης αξιόμαχης δύναμης, κι αυτός το έφερε εις πέρας. Οι Έλληνες στρατιώτες, παρά τη συνεχή πολεμική καταπόνηση και την ελλιπή στελέχωση, όχι μόνο κάλυψαν επιτυχώς τους Νεοζηλανδούς, αλλά επιτέθηκαν με δυναμισμό και άφταστη ορμή εναντίον των εχθρών. Ο Καραβίας σχεδίασε και έφερε εις πέρας ένα τολμηρό πολεμικό τέχνασμα και έτσι οι Έλληνες πέρασαν τον ποταμό και ανέτρεψαν τη γερμανική άμυνα, φθάνοντας μέχρι το χωριό Μπελάρια, αρκετά χιλιόμετρα εντός του γερμανικού αμυντικού τομέα. Οι Γερμανοί, βλέποντας την ορμή και την αυτοθυσία των

Ελλήνων, πίστεψαν ότι είχαν να κάνουν με γενικευμένη επίθεση πολύ υπέρτερων δυνάμεων και έτσι υποχώρησαν άτακτα, για να αποφύγουν πλήρη καταστροφή.

Δυστυχώς η τολμηρή αυτή επιχείρηση δεν είχε ανάλογο αποτέλεσμα. Οι υπόλοιπες συμμαχικές δυνάμεις δεν ήταν έτοιμες να κινηθούν επιθετικά και έτσι η ταχύτατη διείσδυση, που επεδίωκε ο Καραβίας, ανακόπηκε. Δεν δόθηκε η δυνατότητα στους Έλληνες μαχητές να «πάρουν φαλάγγι» τους αντιπάλους τους, όπως είχαν πετύχει στην Αλβανία και το Ελ Αλαμέιν. Έτσι, η διάβαση του Ρουβίκωνα, εξαιτίας της ολιγωρίας των συμμάχων, δεν είχε ανάλογη έκβαση, παρόμοια με την αρχαία διάβαση του ποταμού από τον Ιούλιο Καίσαρα, που έμεινε στην ιστορία με τη φράση «Ο κύβος ερρίφθη». Ο Ιωάννης Καραβίας έγινε ο μοναδικός Έλληνας αξιωματικός που τιμήθηκε για δεύτερη φορά, με το ανώτατο συμμαχικό παράσημο, το χρυσό αριστείο Ανδρείας, το οποίο μέχρι τότε δινόταν μόνο σε νεκρούς στρατηγούς και διοικητές στρατιών.

Η νίκη στο Ρίμινι και η διάβαση του Ρουβίκωνα έκανε σεβαστή την Ελλάδα στους Συμμάχους και δημιούργησε μια άλλη εικόνα για τον ελληνικό στρατό μετά από την περιπέτεια της Καζέρτας και της στάσης που είχε προηγηθεί από την πλευρά των αριστερών στρατιωτών. Ταυτόχρονα έδειξε ότι οι Έλληνες αξιωματικοί και στρατιώτες, ζυμωμένοι από τις δυσκολίες της ελληνικής γης, είχαν άλλον αέρα και ήταν σε θέση να ξεπερνούν τα εμπόδια στις μάχες, όταν οι άλλοι στρατοί καθηλώνονταν. Απέδειξαν για άλλη μια φορά ότι με μαχητικότητα και αυταπάρνηση αλλά και με κατάλληλη και ικανή ηγεσία μπορούν να πράξουν αυτά που οι άλλοι θεωρούν ως αδύνατα. Το τίμημα της νίκης, όμως, όπως συμβαίνει πάντοτε στους πολέμους, ήταν βαρύ. Στο στρατιωτικό νεκροταφείο του Ρίμινι παρέμειναν τα σώματα 116 Ελλήνων πολεμιστών (10 αξιωματικών και 106 οπλιτών), ενώ άλλοι 315 άνδρες συνολικά τραυματίστηκαν κατά τις πολυήμερες επιχειρήσεις.

Δυστυχώς ο εμφύλιος πόλεμος που ακολούθησε δεν επέτρεψε στους Έλληνες να επωφεληθούν από τη νίκη εναντίον του Άξονα και να αξιοποιήσουν τις υποσχέσεις που τους είχαν δώσει οι Σύμμαχοι. Αντίθετα, με τον εθνικό διχασμό δόθηκε η ευκαιρία στους ισχυρούς να επεμβούν στις εσωτερικές διαμάχες της χώρας μας και να ελέγξουν την πολιτική και οικονομική της ζωή για δεκαετίες. Οι ίδιοι οι πρωταγωνιστές της μεγάλης νίκης στο Ρίμινι μετά τον Πόλεμο τέθηκαν σταδιακά στο περιθώριο, προκειμένου να αναρριχηθούν στα ύπατα αξιώματα του στρατού και της πολιτικής άνθρωποι των συμφερόντων και κομματικών εξαρτήσεων.

Οι δεύτεροι, κατέχοντας θέση στρατάρχου ή πρωθυπουργού, στέρησαν από τον Ιωάννη Καραβία την κατά δύο βαθμούς προαγωγή του επ’ ανδραγαθία (για τη μάχη της Πίνδου και τη διάβαση του Ρουβίκωνα), αλλά και του απαγόρευσαν να φέρει τα

συμμαχικά παράσημα, με το πρόσχημα του σεβασμού της αρχαιότητας στην ιεραρχία. Τελικά πέτυχαν την αποστρατεία του, προκειμένου να του στερήσουν την ανάδειξή του σε Αρχηγό ΓΕΣ, ώστε να τοποθετήσουν στη θέση αυτή κάποιον άλλον, ο οποίος θα ήταν πρόθυμος να εκτελεί πειθήνια τις εντολές των τότε κρατούντων. Αρκεί κάποιος διαβάσει το βιβλίο του Θρασύβουλου Τσακαλώτου «Σαράντα χρόνια στρατιώτης», για να πειστεί για τη στάση που τήρησαν οι πολιτικοί και στρατιωτικοί επικρατήσαντες μετά τον Πόλεμο.

Ο ίδιος ο Ιωάννης Καραβίας, στρατηγός πια αργότερα, ως θείος της μητέρας μου, μού διηγιόταν με προσωπική πικρία τη συνεχή σύγκρουση με την διεφθαρμένη πολιτική ηγεσία και τους «πρόθυμους» ανώτατους αξιωματικούς, που δεν επέτρεψαν στην Ελλάδα να απολαύσει τα κέρδη της ειρήνης και της συμφιλίωσης.

Ας μείνει μια ευχή, να μη χρειαστεί να ξαναζήσουμε τέτοιες καταστάσεις.